

Prijevod ove stranice generiran je strojnim prevođenjem [Poveznica]. Strojno prevedeni tekstovi mogu sadržavati pogreške koje mogu narušiti jasnoću i točnost. Europski ombudsman ne prihvaća nikakvu odgovornost za bilo kakve nepodudarnosti. Najpouzdanije informacije i pravnu sigurnost jamči izvorna inačica na engleski jeziku koja je dostupna putem gornje poveznice. Više informacija potražite u našem odjeljku o [jezičnoj politici i prevođenju \[Poveznica\]](#).

Odluka u predmetu 1081/2018/SRS o javnoj raspravi koju je provela Europska komisija o reformiranju načina rješavanja sporova između ulagača i države (ISDS) stvaranjem multilateralnog sustava

Odluka

Sučaj 1081/2018/SRS - **Otvoren** 10/07/2018 - **Odluka donesena** 17/12/2019 - **Predmetna institucija** Europska komisija (Nije utvrđen nepravilan rad uprave) |

Predmet se odnosio na javnu raspravu koju je organizirala Europska komisija o reformiranju načina rješavanja sporova između ulagača i države (ISDS) stvaranjem multilateralnog sustava. Podnositelj pritužbe smatrao je da javna rasprava nije bila u skladu s važećim pravilima, odnosno da zbog roka i opsega rasprave sudionici nisu mogli dati učinkovit doprinos postupku donošenja odluka. Podnositelj pritužbe izrazio je zabrinutost da je Komisija pogrešno prikazala rezultate javne rasprave.

Ombudsmanica je utvrdila da je javna rasprava bila u skladu s važećim pravilima. Zaključila je da je Komisija prilikom određivanja opsega rasprave osigurala ravnotežu između potrebe za jasnim tehničkim informacijama i cilja da javna rasprava bude dostupna najširoj mogućoj publici, uključujući one koji nisu stručnjaci. Osim toga važno je da je Komisija pozvala sudionike da svoje mišljenje daju u drugim oblicima, uključujući dostavljanjem dokumenata o stajalištu.

Ombudsmanica je također utvrdila da Komisija nije pogrešno prikazala rezultate javne rasprave u izvješću o procjeni učinka koje je izradila. Međutim, naglasila je da Komisija treba osigurati da svi sažeci rezultata javnih rasprava koje objavi, trebaju oblikovateljima politika dati točan pregled rasprave. Smatrala je da je u ovom predmetu moguće poboljšati način na koji je Komisija sažela ishod rasprave.

Ombudsmanica nije pronašla nepravilnosti u postupanju i stoga je zatvorila istragu, no Komisiji je dala dva prijedloga za poboljšanja.

Kontekst pritužbe

1. Mehanizmi za rješavanje sporova između ulagača i države (ISDS) upotrebljavaju se za rješavanje sporova između stranih ulagača i zemalja domaćina. Rješavanje sporova između ulagača i države posljednjih je godina u EU-u predmet intenzivne javne rasprave i nadzora.

2. Europska komisija pokrenula je 2014. „javno savjetovanje” o pristupu EU-a zaštiti ulaganja i rješavanju ulagačkih sporova u okviru Transatlantskog partnerstva za trgovinu i ulaganja (TTIP) između EU-a i SAD-a. Nakon toga Komisija je utvrdila [1] pristup u dva koraka za reformu rješavanja sporova između ulagača i države. Prvi korak bio je uključiti bilateralni sudski sustav za rješavanje ulagačkih sporova u trgovinske i ulagačke sporazume EU-a (sustav sudova za ulaganja ili ICS). Kao drugi korak Komisija je započela s radom na ideji stvaranja multilateralnog sustava za rješavanje ulagačkih sporova.

3. U okviru postupka razvoja koncepta multilateralnog rješavanja ulagačkih sporova Komisija je provela „procjenu učinka”. Procjena učinka uključivala je internetsko javno savjetovanje koje je održano od 21. prosinca 2016. do 15. ožujka 2017. [2] U okviru savjetovanja bilo koji član javnosti ili organizacije mogao bi dostaviti odgovore na upitnik od 63 pitanja, uključujući 14 „otvorenih pitanja”. Sudionici i sudionice također su mogli dostaviti dokumente o stajalištu. Od 193 sudionika, 54 su dostavila dokumente o stajalištu. [3] U travnju 2017. Komisija je na internetu objavila sve doprinose savjetovanju.

4. Komisija je 13. rujna 2017. objavila „preporuku” Vijeću za otvaranje pregovora o osnivanju multilateralnog suda za rješavanje ulagačkih sporova. Uz ovu preporuku priložena je, među ostalim dokumentima, procjena učinka u kojoj su detaljno navedeni rezultati javnog savjetovanja [4] .

5. Vijeće je 20. ožujka 2018. ovlastilo Komisiju da započne pregovore i objavilo pregovarački mandat [5] .

6. Jedan od sudionika javnog savjetovanja bio je podnositelj pritužbe, organizacija za zaštitu okoliša. Bilo je zabrinuto da zbog vremenskog rasporeda i opsega javnog savjetovanja, posebno načina na koji je sastavljen upitnik, nije mogao doći do učinkovitog i reprezentativnog ishoda. Također je smatrala da je Komisija pogrešno prikazala rezultate savjetovanja . U lipnju 2018. podnositelj pritužbe obratio se pučkom pravobranitelju i istaknuo ta pitanja.

Istraga

7. Ombudsmanica je pokrenula istragu o zabrinutosti podnositelja pritužbe u pogledu sljedećih pitanja:

1) Javno savjetovanje nije bilo u skladu s relevantnim pravilima.

2) Komisija je pogrešno prikazala rezultate javnog savjetovanja.

8. Tijekom istrage Ombudsman je primio odgovor Komisije na pritužbu i, nakon toga, primjedbe podnositelja pritužbe kao odgovor na odgovor Komisije.

Je li javno savjetovanje bilo u skladu s relevantnim pravilima

Argumenti izneseni Europskom ombudsmanu

9. Prema mišljenju podnositelja pritužbe, **Komisija je organizirala javno savjetovanje nakon što je već odlučila nastaviti sa svojim planovima** za poticanje osnivanja multilateralnog suda za ulaganja (MIC). [6] Stoga Komisija nije poštovala opća načela utvrđena u *Smjernicama o savjetovanju s dionicima* [7], prema kojima bi se javno savjetovanje trebalo održati u vrijeme kada stajališta dionika i dalje mogu utjecati.

10. Podnositelj pritužbe nadalje je tvrdio da se smisleno savjetovanje o reformi arbitraže između ulagača i države ne može ograničiti na odabir između postojećih mehanizama za rješavanje sporova između ulagača i države ili MIC-a. Ograničeni broj opcija navedenih u upitniku spriječio je sudionike da izraze svoja stajališta o općenitijim bitnim problemima s arbitražom između ulagača i države. [8] Ti se problemi ne rješavaju samo zamjenom postojećih mehanizama za rješavanje sporova između ulagača i države novim multilateralnim sustavom te su stoga trebali biti dio savjetovanja.

11. Podnositelj pritužbe nadalje je tvrdio da je osobama koje nisu stručnjaci teško razumjeti vrlo legalistički i tehnički jezik pitanja.

12. **Komisija** je objasnila da je prijedlog o osnivanju MIC-a, kao stalnog i neovisnog tijela za rješavanje ulagačkih sporova, dio šireg procesa čiji je cilj rješavanje kritika u vezi s rješavanjem sporova između ulagača i države, posebno onih iznesenih kao odgovor na javno savjetovanje iz 2014. Nakon javnog savjetovanja 2014. Komisija je utvrdila [9] prethodno opisani pristup reformi rješavanja sporova između ulagača i države u dva koraka. Cilj postupka procjene učinka i javnog savjetovanja o kojem je riječ u ovom prigovoru bili su ispitati različite mogućnosti za drugi korak: razvoj multilateralnog pristupa rješavanju ulagačkih sporova. U okviru javnog savjetovanja stoga su se tražile povratne informacije, među ostalim, o mogućem osnivanju multilateralnog suda za ulaganja i posljedicama toga na druga područja politika. Komisija je zatražila i povratne informacije o tehničkim aspektima načina na koji bi takav sustav mogao funkcionirati.

13. Postupkom procjene učinka, čiji je dio bilo javno savjetovanje, nije se nastojalo ispitati općenitija pitanja povezana s rješavanjem sporova između ulagača i države. Opseg javnog savjetovanja bio je namjerno ograničen te mu je cilj bio dobiti povratne informacije o konkretnom

pitanju multilateralnog rješavanja ulagačkih sporova s ciljem informiranja o naknadnom postupku odlučivanja i donošenja politika.

14. Komisija je smatrala da je predmet savjetovanja bio opravdan, čak i ako je mogao biti tehnički. Tvrdio je da se, unatoč upotrebi pravnih pojmova u određenim pitanjima, čini da su dionici mogli učinkovito sudjelovati u savjetovanju.

15. Komisija je dodala da je, kako bi prevladala ograničenja upitnika u javnim internetskim savjetovanjima, prihvatila i dokumente o stajalištu ispitanika, umjesto odgovora na upitnik ili kao dodatak odgovoru na njega. Osim toga, u pripremi naknadnog „izvješća o procjeni učinka“, koje je Komisija morala pripremiti prije sastavljanja svoje preporuke, uzela je u obzir ne samo odgovore na javno savjetovanje, nego i stajališta koja su podnesena drugim kanalima, kao što su sastanci s dionicima, konferencije i seminari.

16. U tom je kontekstu Komisija tvrdila da je javno savjetovanje provedeno u skladu s načelima navedenima u njezinim internim pravilima o savjetovanjima s dionicima, a posebno načelima transparentnosti, otvorenosti, odgovornosti i djelotvornosti. [10]

Procjena Europskog ombudsmana

17. U svibnju 2015., nakon prvog javnog savjetovanja o rješavanju sporova između ulagača i države, Komisija je utvrdila novi pristup zaštiti ulaganja i rješavanju sporova u okviru trgovinske politike EU-a. U skladu s tim pristupom postojeći mehanizmi za rješavanje sporova između ulagača i države prvotno su se u trgovinskim sporazumima trebali zamijeniti institucionaliziranim sustavom za rješavanje ulagačkih sporova (sustav sudova za ulaganja ili sustav sudova za ulaganja).

18. Novim pristupom Komisije u konačnici je predviđeno stvaranje multilateralnog sustava za rješavanje ulagačkih sporova. Komisija smatra da je tu ideju iznio niz dionika u javnom savjetovanju 2014. Komisija je dodatno razradila taj pristup, na primjer u svojoj Komunikaciji „*Trgovina za sve*” iz listopada 2015. [11]

19. Prema Komisiji, njezin prijedlog za MIC proizlazi iz detaljnog preispitivanja postojeće politike rješavanja ulagačkih sporova, uključujući informacije primljene tijekom javnog savjetovanja 2014. i rasprava s državama članicama EU-a, Europskim parlamentom, skupinama civilnog društva i drugim dionicima tijekom 2014. i 2015. Komisija je prvotno donijela političku odluku o uključivanju sustava sudova za ulaganja u bilateralne sporazume EU-a o trgovini i ulaganjima te o reformi sustava rješavanja ulagačkih sporova na multilateralnoj razini.

20. Nije na pučkom pravobranitelju da dovodi u pitanje političku odluku o uspostavi multilateralnog sustava za rješavanje sporova između ulagača i države. Sporazumi EU-a o trgovini i ulaganjima podliježu složenim postupcima donošenja odluka i ratifikacije. Stoga je na tijelima uključenima u te postupke ili na Sudu Europske unije da, ako se od njega zatraži mišljenje [12], utvrdi jesu li mehanizmi za rješavanje sporova između ulagača i države

prihvatljivi ili ne.

21. Istodobno, ombudsmanica priznaje da bi naponi Komisije da se savjetuje s javnošću mogli biti znatno ugroženi ako bi ispitanici smatrali da je Komisija već odlučila o ishodu savjetovanja. Kako bi utvrdio je li to zapravo bio slučaj u ovom predmetu, Ombudsman će ispitati vrijeme i opseg savjetovanja.

Vrijeme savjetovanja

22. U pritužbi se osporava činjenica da je Komisija već odlučila raditi na stvaranju MIC-a prije pokretanja javnog savjetovanja. [13]

23. U Smjernicama za bolju regulativu za savjetovanje s dionicima navodi se da se savjetovanja moraju održati u **dovoljno ranoj fazi, kada bi stajališta sudionika i dalje mogla utjecati na povezanu politiku ili zakonodavstvo**. U trenutku pokretanja ovog savjetovanja Komisija je već započela s prvim korakom u svojem pristupu, odnosno uključivanjem standarda unutarnje kontrole u bilateralne sporazume EU-a o trgovini i ulaganjima. Međutim, **još nije predstavila konačne prijedloge o novom multilateralnom sustavu**.

24. Osim opcije MIC-a, Komisija je u svojem upitniku za javno savjetovanje iznijela još pet mogućnosti. Nakon savjetovanja Komisija je u izvješće o procjeni učinka uključila dvije dodatne mogućnosti, uz šest mogućnosti koje su prvotno predviđene u početnoj procjeni učinka [14].

25. Iako su se mnoga pitanja u upitniku za javno savjetovanje usredotočila na to bi li bilo bolje odabrati MIC ili multilateralni žalbeni sud, to nije dovoljno da bi se zaključilo da je Komisija bila odlučna u pogledu toga kako postupiti i da na nju nije moguće utjecati ovisno o zaslugama drugih prijedloga.

26. Ombudsmanica stoga ne može zaključiti da je savjetovanje provedeno prekasno te da odgovori na savjetovanje nisu mogli utjecati na buduće prijedloge o multilateralnom sustavu.

Opseg savjetovanja

U Komisijinim „Smjernicama za bolju regulativu” razmatra se kako odrediti **opseg javnih savjetovanja**. Područje primjene i ciljevi savjetovanja trebali bi se utvrditi na temelju područja primjene i sadržaja politike ili zakonodavnog pitanja na koje se odnose. Ako određene teme nisu uključene u savjetovanje, trebalo bi biti jasno je li to posljedica pravnih ograničenja ili političke odluke o području primjene inicijative [15].

28. Područje primjene i ciljevi ovog javnog savjetovanja odnosili su se na drugi korak Komisijina pristupa reformi rješavanja sporova između ulagača i države, odnosno na uspostavu multilateralnog sustava za rješavanje sporova između ulagača i države. Komisija je to pojasnila pri objavi strategije savjetovanja.

29. Komisija je objasnila da je opseg savjetovanja određen njegovim ciljem i da je predmet

tehničke prirode. Komisija je smatrala da bi joj se usmjeravanjem područja primjene na posebna pitanja povezana s općim ciljem omogućila učinkovitija procjena primljenih povratnih informacijai osiguralo da odgovori mogu imati veći učinak na naknadni postupak donošenja odluka i politika.

30. Ombudsmanica smatra da je bilo razumno da se Komisija odluči za područje primjene koje je odabrala kako bi dobila povratne informacije o konkretnim pitanjima koja proizlaze iz njezina prijedloga za poticanje stvaranja multilateralnog sustava za rješavanje sporova između ulagača i države. Osim toga, ombudsmanica smatra da je Komisija, dopuštajući ispitanicima da podnesu šire dokumente o stajalištu, na odgovarajući način uravnotežila usku usmjerenost pitanja. Više od četvrtine ispitanika odlučilo je dostaviti dokumente o stajalištu.

Jezik koji se upotrebljava u upitniku

31. Komisija bi trebala nastojati učiniti javna savjetovanja dostupnima najširoj mogućoj publici, uključujući pojedince koji nisu stručnjaci. Iako je upitnik sadržavao posebnu terminologiju koja se odnosila na predmetno pitanje, odgovori na savjetovanje upućuju na to da sudionici nisu imali poteškoća s razumijevanjem postavljenih pitanja ili postavljenih pitanja. Komisija je prihvatila i informacije u drugim formatima, kako je prethodno navedeno.

32. Ombudsmanica smatra da je, s obzirom na opseg savjetovanja, Komisija uravnotežila potrebu da savjetovanje bude dostupno i da je potrebno dobiti jasne i precizne odgovore o tehničkim pojedinostima svojih prijedloga.

33. Istodobno se Ombudsman slaže s podnositeljem pritužbe da su neka pitanja strukturirana na složen način i da su se mogli uložiti veći naponi kako bi ih se pojednostavnilo. [16]
Ombudsman će Komisiji dati odgovarajući prijedlog za poboljšanje.

34. Na temelju prethodno navedenog Ombudsmanica smatra da nije bilo nepravilnosti u postupanju Komisije u vezi s tim aspektom pritužbe.

Je li Komisija pogrešno prikazala rezultate javnog savjetovanja

Argumenti izneseni Europskom ombudsmanu

35. Podnositelj pritužbe smatrao je da su neka od pitanja iz savjetovanja bila vodeća, što je značilo da bi se dostavljeni odgovori mogli pogrešno protumačiti kao pokazatelj ukupne potpore uspostavi MIC-a. Pretpostavka savjetovanja, u kojoj su se tražile smjernice o posebnim aspektima prijedloga Komisije o uspostavi multilateralnog sustava rješavanja sporova između ulagača i države, ne bi trebala značiti da većina onih koji su odgovorili nužno podupire stvaranje MIC-a. Prema podnositelju pritužbe, mnogi od onih koji su odgovorili zapravo se protive bilo kojem obliku sustava za rješavanje sporova između ulagača i države, uključujući moguće multilateralne sustave. Ti ispitanici izbjegavali su odgovoriti na neka pitanja kako se njihovi

odgovori ne bi mogli tumačiti kao potpora rješavanju sporova između ulagača i države općenito.

36. Podnositelj pritužbe stoga je tvrdio da je Komisija postupala nepravedno i da nije nepristrana u svojem pristupu tom pitanju kada je tvrdila da je „*savjetovanje pokazalo opću potporu multilateralnoj reformi rješavanja ulagačkih sporova*” [17]. Podnositelj pritužbe tumačio je rezultate savjetovanja da je manje od 8 % ispitanika jasno podržalo osnivanje suda. S druge strane, tvrdilo je da se gotovo polovica protivi stvaranju MIC-a. Odgovori na savjetovanje iz 2014. pokazali su i da je većina sudionika izravno odbila rješavanje sporova između ulagača i države te da nisu smatrali da je postojeće sustave za rješavanje sporova između ulagača i države potrebno samo reformirati ili učiniti multilateralanima.

37. Komisija je objasnila da se savjetovanjem nije željelo utvrditi je li javnost općenito podržala rješavanje sporova između ulagača i države, nego je tražila povratne informacije o različitim opcijama politike za reformu postojećih bilateralnih struktura za zaštitu ulaganja u smjeru multilateralne strukture. Upitnik je osmišljen kako bi se osigurao precizan unos informacija o vrlo specifičnim pitanjima, koje je mogao jednostavno protumačiti. Komisija je smatrala da se već 2014. savjetovala s dionicima o širim pitanjima povezanim s rješavanjem sporova između ulagača i države. O tim širim razmatranjima raspravljalo se i u kontekstu konferencija i sastanaka dionika. Međutim, Komisija je u izvješću o procjeni učinka ponovno odgovorila na mnoga od tih pitanja.

38. Komisija smatra da je rezultate savjetovanja u izvješću o procjeni učinka sažela na nepristran, pravedan i objektivan način. Na temelju odgovora na upitnik Komisija je smatrala da ispitanici općenito podupiru multilateralnu reformu rješavanja ulagačkih sporova „*u skladu s određenim posebnim načelima navedenima u upitniku*”. Iako je Komisija tvrdila da ispitanici općenito imaju široku potporu multilateralnoj reformi rješavanja sporova između ulagača i države, nije tvrdila da postoji jednoglasna potpora. U izvješću se navodi da su određeni ispitanici u upitniku upotrijebili otvorena pitanja kako bi izrazili izravno odbijanje rješavanja sporova između ulagača i države umjesto da odgovore na stvarna pitanja o predloženoj inicijativi. Komisija je smatrala da se ti odgovori odnose na postojeće mehanizme za rješavanje sporova između ulagača i države, a ne posebno na predloženu multilateralnu inicijativu. [18] Komisija je objasnila i da je na sastanku dionika održanom u veljači 2017. nastojala pojasniti ta pitanja.

39. Komisija je u izvješću o procjeni učinka potvrdila i da postoje problemi koje je još potrebno riješiti, što pokazuje da i dalje postoji zabrinutost koju je još trebalo uzeti u obzir.

40. Naposljetku, Komisija je ispitala dodatne mogućnosti koje su predložili dionici kako bi se osiguralo da se u postupku procjene učinka što točnije odražavaju njihova stajališta, iako ona prvotno nisu bila uključena u početnu procjenu učinka.

Procjena Europskog ombudsmana

41. Ombudsmanica smatra razumnim da, ako Komisija traži odobrenje određenog načina

djelovanja, u ovom slučaju da Vijeće pristane na svoju „preporuku” za otvaranje pregovora o osnivanju MIC-a, Komisija može nastojati na najbolji mogući način obrazložiti svoje stajalište. Istodobno, Komisija mora biti oprezna pri razmatranju stajališta drugih, posebno ako želi potaknuti aktivno sudjelovanje u svojim javnim savjetovanjima u budućnosti.

42. Ombudsmanica priznaje da mnogi pojedinci i organizacije imaju izrazito kritična stajališta o rješavanju sporova između ulagača i države. Imajući to na umu, Komisija je imala posebnu odgovornost priopćiti rezultate ovog javnog savjetovanja na najtočniji mogući način.

43. Ombudsmanica je provjerila da je Komisija u objašnjenju svoje ocjene odgovora na javno savjetovanje uputila na činjenicu da se određeni broj ispitanika općenito izričito protivi rješavanju sporova između ulagača i države. Opće predstavljanje rezultata javnog savjetovanja u prilogu izvješću o procjeni učinka odnosi se na daljnje kritike i zabrinutosti koje i dalje postoje u vezi s tim pitanjem. Stoga ombudsmanica smatra da je način na koji je Komisija predstavila rezultate u samom izvješću o procjeni učinka bilo pravedno i točno razmatranje.

44. Međutim, podnositelj pritužbe osporava sažetak izvješća o procjeni učinka. Prva rečenica pod „Tko podržava koju opciju” glasi kako slijedi:

„Neprofitni sektor općenito podržava načela na kojima se temelji mogućnost osnivanja stalnog multilateralnog suda za ulaganja, posebno trajnost, neovisnost i odvajanje sudaca od stranaka u sporu.” [19]

45. Iako je to nedvojbeno točno, u njemu se navodi da je glavni zaključak javnog savjetovanja u pogledu neprofitnog sektora njegova potpora tim načelima. Komisija je jasno imala pravo istaknuti to stajalište i pritom nije počinila nepravilnosti u postupanju. Međutim, jasno je da bi ta izjava mogla ugroziti angažirane članove javnosti na koje se Komisija oslanja kako bi osigurala legitimost svojih javnih savjetovanja.

46. Slično tome, podnositelj pritužbe kritizira prvi dio rečenice u kojem su sažeti rezultati u obrazloženju priloženom prijedlogu za početak pregovora, u kojem je Komisija izjavila da je *„savjetovanje općenito pokazalo široku potporu multilateralnoj reformi rješavanja ulagačkih sporova kako je opisano u ovoj inicijativi iako i dalje postoje pitanja, posebno o njezinim tehničkim aspektima”*.

47. Iako Ombudsman priznaje da je sažetak po definiciji selektivan, u svakom bi sažetku trebalo nastojati pružiti točan pregled donositeljima odluka.

48. Ombudsmanica stoga smatra da je, iako nije bilo nepravilnosti u postupanju u vezi s tim aspektom pritužbe, Komisija mogla biti pažljivija na zabrinutost ispitanika u sažetku rezultata. Ona će dati drugi prijedlog za poboljšanje u tom pogledu.

Zaključak

Na temelju istrage Ombudsman zaključuje ovaj predmet sljedećim zaključkom [20] :

Nije bilo nepravilnosti u postupanju Europske komisije u načinu na koji je provela te je predstavila rezultate javnog savjetovanja o reformi rješavanja sporova između ulagača i države stvaranjem multilateralnog sustava.

Podnositelj pritužbe i Komisija bit će obaviješteni o toj odluci .

Prijedlozi za poboljšanje

Komisija bi trebala pojačati napore kako bi pojednostavnila strukturu i formulaciju pitanja u javnim savjetovanjima.

Pri sažimanju rezultata javnog savjetovanja Komisija bi trebala posebno voditi računa o zabrinutosti ispitanika kako bi donositeljima odluka pružila točan pregled.

Emily O'Reilly

Europski ombudsman Strasbourg, 17.12.2019.

[1] Komisija je objavila „dokument o konceptu” „ *Ulaganje u TTIP i šire – put reformi – jačanje prava na donošenje propisa i prelazak s trenutačne ad hoc arbitraže na sud za ulaganja* : https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/may/tradoc_153408.PDF [Poveznica].

[2] Vidjeti: https://trade.ec.europa.eu/consultations/index.cfm?consul_id=233 [Poveznica].

[3] Komisija je primila i osam dodatnih neovisnih doprinosa u obliku primjedbi ili dokumenata o stajalištu koji su poslani izravno na zajedničku adresu e-pošte.

[4] Za preporuku za odluku Vijeća vidjeti: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1505306108510&uri=COM:2017:493:FIN> [Poveznica].

Za obrazloženje vidjeti:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1505306108510&uri=COM:2017:493:FIN> [Poveznica].

Za procjenu učinka vidjeti:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017SC0302&from=EN> [Poveznica].

Za sažetak procjene učinka vidjeti:

<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2017/EN/SWD-2017-303-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>
[Poveznica].

Za „početnu procjenu učinka” vidjeti:

http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2016_trade_024_court_on_investment_en.pdf
[Poveznica].

[5] Pregovaračke smjernice za Konvenciju o uspostavi multilateralnog suda za rješavanje ulagačkih sporova, dostupne na:

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12981-2017-ADD-1-DCL-1/en/pdf> [Poveznica]

[6] Više informacija o projektu multilateralnog suda za ulaganja:

<http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1608> [Poveznica].

[7] Komisijine Smjernice i paket instrumenata za bolju regulativu uključuju „Smjernice za savjetovanje s dionicima”, vidjeti:

<https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better>
[Poveznica].

[8] Podnositelj pritužbe time je prekršio načela sudjelovanja, otvorenosti i odgovornosti te djelotvornosti Smjernica za bolju regulativu.

[9] Vidjeti Komisijin „konceptni dokument” na koji se upućuje u bilješki 1.

[10] Kako je utvrđeno u Smjernicama za bolju regulativu:

<https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/better-regulation-guidelines.pdf> [Poveznica], str. 69.

[11] Za više informacija vidjeti: <https://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1381>
[Poveznica].

[12] Vidjeti članak 218. stavak 11. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i mišljenje 1/17 od 30. travnja 2019., ECLI:EU:C:2019:341, točke 126. – 129. i 245.

[13] Ombudsman nadalje napominje da je Vijeće, kada je donijelo odluku kojom se odobrava potpisivanje CETA-e, izjavilo da „Vijeće podupire napore Europske komisije da radi na uspostavi multilateralnog suda za ulaganja, koji će zamijeniti bilateralni sustav uspostavljen CETA-om, nakon što se uspostavi, i u skladu s postupkom predviđenim CETA-om”. Izjava 36 izjava i izjava unesenih prilikom donošenja odluke Vijeća o odobrenju potpisivanja CETA-e. Bruxelles, 27. listopada 2016.

[14] Ove su opcije bile: (1) zadržavanje i upravljanje više ICS-ova u trgovinskim i/ili investicijskim sporazumima EU-a; (2) ponovno pregovaranje o bilateralnim ugovorima o

ulaganjima država članica EU-a i Ugovoru o energetskej povelji kako bi se uključio ICS; (3) reformiranje postojećih međunarodnih arbitražnih pravila; (4) stvaranje stalne multilateralne žalbene instance; (5) osnivanje multilateralnog suda za ulaganja; i 6. pregovaranje o multilateralnim pravilima materijalnih ulaganja (sva uključena u početnu procjenu učinka). Osim toga, nakon javnog savjetovanja izvješće o procjeni učinka uključivalo je i (7) poboljšanje rješavanja sporova između ulagača i države u bilateralnim sporazumima EU-a o ulaganjima i Ugovoru o energetskej povelji te (8) davanje nadležnosti nacionalnim sudovima za odlučivanje o ulagačkim sporovima.

[15] „Paket instrumenata za bolju regulativu”, dostupan na https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/better-regulation-toolbox_2.pdf [Poveznica], str. 382. – 383.

[16] Podnositelj pritužbe navodi sljedeći primjer: „*Ključan aspekt bio bi taj da bi takav jedinstveni multilateralni sud za ulaganja mogao odlučivati u sporovima koji ne proizlaze samo iz budućih ulaganja.*

ugovora, ali i postojećih međunarodnih ugovora o ulaganjima. To bi se, na primjer, moglo postići sustavom sudjelovanja u kojem se zemlje u Ugovoru/pravnom instrumentu o uspostavi jedinstvenog multilateralnog suda za ulaganja dogovore o podvrgavanju svojih ugovora o ulaganju nadležnosti Suda (možda bi mogao biti Konvencija Ujedinjenih naroda iz Mauricijusa o transparentnosti za rješavanje sporova između ulagača i države). Jedinstveni multilateralni sud za ulaganja stoga bi u praksi zamijenio odredbe o rješavanju sporova između ulagača i države uključene u ugovore o ulaganju država članica EU-a s trećim zemljama ili u ugovore o ulaganju koji su na snazi između trećih zemalja. Njime bi se zamijenio i sustav unutarnje kontrole koji bi bio uključen u sporazume na razini EU-a s trećim zemljama. Dijelite li mišljenje da je takav jedinstveni multilateralni sud za ulaganja

treba li također biti nadležan za rješavanje sporova koji proizlaze iz postojećih ugovora o ulaganju, uključujući bilateralne ugovore o ulaganju država članica EU-a s trećim zemljama, sporazume o trgovini i ulaganjima na razini EU-a te ugovore o ulaganjima koji su na snazi između trećih zemalja?”

[17] U obrazloženju, koje je priloženo Preporuci Komisije za Odluku Vijeća o odobravanju otvaranja pregovora o konvenciji o osnivanju multilateralnog suda za rješavanje ulagačkih sporova (odjeljak 3.):
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017PC0493> [Poveznica].

[18] Vidjeti radni dokument službi Komisije, *Procjena učinka – Multilateralna reforma rješavanja ulagačkih sporova*, dostupan na:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017SC0302&from=EN> [Poveznica], str. 72. – 73.

[19] Komisija je objasnila da je došlo do tumačenja da općenito postoji široka potpora načelima „*trajnost, žalba i transparentnost, kao i uključivanje visokokvalificiranih sudaca s punim radnim*

vremenom imenovanih od države s fiksnom plaćom koja podliježe visokim etičkim standardima"

.

[20] Potpune informacije o postupku i pravima koja se odnose na pritužbe dostupne su na <https://www.ombudsman.europa.eu/en/document/70707> [Poveznica].